

CIVIL SZERVEZETEK TÁRSADALMI MEGÍTÉLÉSE

Kutatási jelentés - 2023

POLITICAL CAPITAL
POLICY RESEARCH & CONSULTING INSTITUTE

Tartalom

Tartalom	2
Bevezető.....	3
Összefoglaló.....	4
Civil szervezetek fogalma, ismertsége	5
Konkrét szervezet megnevezése	5
Civil szervezetektől elvárt tevékenységek.....	6
A civil szervezetek és a civilek kapcsolata.....	8
A civil szervezetek a civilek életében	8
A civilek a civil szervezetek életében	9
A segítséget hátráltató tényezők.....	10
Potenciális segítség a jövőben.....	11
A jövőbeli támogatás lehetséges formái	12
Függelék - a kutatás kérdőíve	14

Bevezető

A Civilizáció és a Political Capital harmadik alkalommal vizsgálta a civil szervezetekkel kapcsolatos társadalmi vélekedést. A reprezentatív, személyes megkérdezésem alapuló közvélemény-kutatás során a civil szervezetektől elvárt szerepről, valamint a civilek és az emberek kapcsolatáról, a kölcsönös támogatás tapasztalatairól, lehetőségeiről kérdeztük az embereket. Mik az elérés, a részvétel, a segítség, a támogatás módjai, gyakorisága, hátráltató tényezői?

A mostani felmérés kérdéseinek nagy része szerepelt a megelőző két kutatásban is, így (az adatfelvételi módszertan azonossága miatt) van lehetőség az időbeli változás vizsgálatára is, de a korábbi tapasztalatok alapján módosítottunk vagy kihagytunk néhány kérdést. Új témaként került be az Ukrajna elleni orosz agresszió, mint a támogatás lehetséges kiváltó oka.

A felmérést a Závecz Research készítette CAPI módszerrel, azaz a kérdőívet programozást követően, laptopok segítségével személyesen kérdezték le a kutatócég munkatársai, 2023. szeptember 8-18. között. A kutatásban kétlépcsős, arányosan rétegzett, véletlenszerűen kiválasztott 1000 személyt tartalmazó valószínűségi mintával dolgoztunk. A mintába kerülő személyek összetételi aránya a legfontosabb társadalmi-demográfiai mutatók szerint (nemek, életkori csoportok, iskolai végzettség, lakóhelytípus) megfelelt a teljes felnőtt népesség összetételének. A közölt adatok hibahatára a teljes mintában a válaszok megoszlásától függően legfeljebb $\pm 3,1$ százalék.

A felmérés kérdőíve a Függelékben olvasható.

A 2021-es kutatási jelentés [itt](#), a 2019-es pedig [itt](#) elérhető.

Összefoglaló

- 2021 után idén tovább nőtt a civil szervezetek ismertsége. Már szinte minden második megkérdezett sikeresen meg tudott nevezni egy civil szervezetet. 35-ről 22 százalékra csökkent azoknak az aránya, akik egyetlen civil szervezethez köthető témát, tevékenységi kört sem tudtak megnevezni.
- A civil szervezetek tevékenységei közül a legfontosabbnak a rászoruló társadalmi csoportok megsegítése, támogatása bizonyult. Ezt követi a nem (feltétlen) rászoruló, de másoknak segíteni szándékozó embereket segítő aktivitás, a lehetőség és a tér biztosítása számukra, hogy tehessenek a közjó érdekében. Ahogyan a két megelőző felmérés során, most is elkülönült a közéleti jellegű tevékenységek megítélése, és ezeket továbbra is kevésbé tartják fontosnak a „politikamentesnek” vélt társadalmi aktivitáshoz képest.
- A megkérdezettek 32%-a tudott felidézni olyan kapcsolatfelvételt a megelőző három évből, amelyet egy civil szervezet vagy annak egy képviselője kezdeményezett. A korábbi felméréshez képest jelentős bővülés történt, ami azt jelzi, hogy a lakosság nagyobb részét tudták megszólítani a civil szervezetek, de legalábbis az emberekben mélyebb nyomot hagytak ezek az online vagy offline találkozások.
- A felmérés résztvevőinek 44 százaléka számolt be olyan civil segítségnyújtásról, amit személyesen ő vagy rokona, ismerőse kapott. Ez lényegesen nagyobb arány, mint a két évvel ezelőtti 16%. A legnagyobb mértékben a kevésbé személyes (ismerősnek nyújtott) támogatás említése nőtt. A növekedésben biztosan szerepet játszott, hogy a vizsgálatban szereplő három év többszörös válsággal terhelt. A pandémia, az ukrajnai orosz agresszió, az inflációs krízis egyaránt olyan helyzetet teremtett és tartott fenn, amelyben nagy szerep hárult a civil szervezetekre, mint a rászoruló társadalmi csoportok segítőire.
- Jelentősen megnőtt a civil szervezeteket támogatók aránya a két évvel korábbi felméréshez képest. 20-ról 26 százalékra nőtt a személyijövedelem-adójuk egy százalékát felajánlók aránya. 5-ről 14 százalékra a nem pénzbeli támogatást adományozóké és 3-ról 8-ra az önkéntes munkával segítőké. Ezt a folyamatot segíthette a pandémia miatti korlátozások feloldásával könnyebbé vált, személyes jelenlétet igénylő részvétel. Az újabb válságok pedig szerepet játszhattak a támogatási hajlandóság emelkedésében. A segítők 22 százaléka ugyanis a háború elől menekülőket támogatta az őket segítő civileken keresztül.
- A kisebbségi csoportokkal szembeni erős társadalmi előítéletek a velük foglalkozó civilek támogatási hajlandóságát is befolyásolta: az általunk felsorolt csoportok közül a legkevesbé a fogvatartottakkal, valamint az LMBT-közösségekkel foglalkozó szervezeteket támogatnák a megkérdezettek. A kialakult sorrend lényegében nem változott a két évvel ezelőtti felméréshez képest. Ez rávilágít arra, hogy ezek az attitűdök mennyire mélyen gyökerezettek a társadalomban. Az ezekkel a csoportokkal, ilyen ügyekkel foglalkozó civil szervezetek működését nagyon megnehezíti az, hogy a lakosság irányából csekély támogatásra számíthatnak.

Civil szervezetek fogalma, ismertsége

Konkrét szervezet megnevezése

Felvezetésként arra kértük a résztvevőket, hogy nevezzenek meg egy általuk ismert civil szervezetet. A kérdezőbiztosok rögzítették a választ, amelyet az elemzés során megpróbáltunk beazonosítani. Ez alapján a megkérdezettek közel fele említett beazonosítható civil szervezetet, jellemzően valamilyen alapítványt vagy egyesületet. Ahogy az előző felmérések során, most is a Magyar Vöröskereszt (119 említés) és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat (79 említés) volt magasan a két legtöbbször említett szervezet. A sorban következő civileket lényegesen kevesebbször említették: a Bátor Tábort és a Magyar Gyermekmentő Alapítványt 11, a Greenpeace-t és az Ökumenikus Segélyszervezetet 9 esetben neveztek meg. A domináns, országos szervezetek mellett sok olyan szerepelt, amelyet csak 1-2 válaszadó említett. Ezek jellemzően helyi, a megkérdezett lakóhelyéhez köthető szervezetek voltak. Összességében a válaszadók viszonylag sok, összesen 132 különböző - utólag sikeresen beazonosított - szervezetet neveztek meg, valamivel többet, mint a két évvel korábbi kutatás során.

Civil szervezetek spontán említése

A válaszok típusainak százalékos megoszlása a teljes mintában, összehasonlítva a két évvel korábbi felmérés során kapott eredményekkel.

	2023	2021
Megnevezett konkrét, beazonosítható civil szervezetet	49	45
Csak témát, tevékenységet, csoportot említett	22	17
Nem civil szervezetet nevezett meg	7	3
Nem tudott megnevezni civil szervezetet	22	35

A megkérdezettek 22 százaléka konkrét szervezetet nem tudott felidézni, csak a tevékenységükre emlékezett. Közöttük a leggyakoribbak az állatvédelemmel foglalkozó szervezetek, menhelyek, valamint a rászoruló (beteg, éhező) gyermekeket és szüleiket segítő alapítványok voltak. Ez a kategória is bővebb lett 2021-hez képest.

A résztvevők 7 százaléka nem civil szervezetet, hanem jellemzően pártot vagy egyházat nevezett meg. Voltak, akik az Országos Mentő Szolgálatot, valamint a Heim Pál Kórházat említették, mindkettőnek van alapítványa (a konkrét szervezetet említők közül többen hivatkoztak is ezekre), de mivel nem tudjuk, hogy erre gondoltak-e vagy sem, ezért ezt a közel 3%-nyi válaszadót is ide soroltuk.

22% egyáltalán nem nevezett meg sem szervezetet, sem tevékenységet. Ez lényegesen kisebb arány, mint a két évvel korábbi 35%.

A demográfiai jellemzők közül az iskolai végzettség vonatkozásában mértünk érdemi különbségeket: a felsőfokú végzettségűek neveztek meg a legnagyobb arányban (66%) konkrét szervezetet. Ez az arány a középfokú végzettségűeknél 51%, míg azok körében, akik az általános iskolát követően nem tanultak tovább, 42%. A lakóhely méretével is csökken a beazonosítható szervezetet megnevezni tudók aránya: a budapestiek esetében 58%, a megyeszékhelyeken élők körében 52%, a kisebb városokban lakóknál 49%, míg a falvakban élőknek 43%. A legszínesebb kép a városi lakosok által említett szervezetekből rajzolódik ki, ők ugyanis 69 különböző civil szervezetet neveztek meg, a többi csoportban ez a szám 41-48 között alakult. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy sokan helyi alapítványt, egyesületet neveztek meg, a mintában pedig több város is képviseltette magát.

Civil szervezetektől elvárt tevékenységek

Miután a bevezető, gondolkodtató kérdéssel ráhangoltuk a felmérés résztvevőit a kutatási témára, a civil szervezetek munkájának fontosságáról kérdeztük őket. 0-10-es skálán értékelhették, hogy mennyire tartják fontosnak a felsorolt tevékenységeket.

Első helyen a rászoruló társadalmi csoportok segítése végzett: a megkérdezettek 40%-a értékelte ezt 10-es fontosságúra, további 34% pedig a 7-9 válaszlehetőség valamelyikét jelölte be. Ezt követte a nem (feltétlen) rászoruló, de másoknak segíteni szándékozó embereket segítő aktivitás. Ezt 34% tartotta nagyon fontosnak, további 33% pedig fontosnak (7-9-es érték). Az aktuálpolitikához közelebb álló tevékenységeket ehhez képest kevésbé tartják fontosnak; nem meglepő, hogy közülük a politikusoknak, állami intézményeknek nyújtott tanácsadás került az utolsó helyre. Mégis, még az erre kapott átlag (6,82) is érdemben a skála közepe felett van, tehát ezt is inkább fontosnak tartják - az a 28% pedig kifejezetten fontosnak, aki a 10-es értéket jelölte meg.

Az öt tevékenység fontossági sorrendje nem változott a három felmérési hullám során. 2021-ben az inkább közéleti jellegű tevékenységek megítélése jobban elkülönült, mint 2019-ben (a legnagyobb és a legkisebb átlag közötti különbség nőtt), ez mostanra némileg visszarendeződött. Az aktuálpolitikai ügyekre történő reagálást (mint például az aláírásgyűjtés, petíció indítása, álláspont kifejezése, vagy javaslatok megfogalmazása) a két évvel ezelőtti felméréshez képest most fontosabbnak tartják. Jelen felmérésünkben a 2019-es eredménnyel azonos, vagy azokat megközelítő értékeket regisztráltunk.

Tevékenységek fontosságának megítélése

A válaszok átlaga a 0-10 skálán, ahol a nagyobb érték jelent nagyobb fontosságot, a felmérés eddigi három hulláma során. A kérdés szövege így hangzott: „Most felsorolok különféle tevékenységeket, és kérem, mindegyikről mondja meg, mennyire tartja fontosnak, hogy a civil szervezetek foglalkozzanak ezekkel. A 0 jelenti, hogy egyáltalán nem fontos, a 10 pedig azt, hogy nagyon fontos.”

	2023	2021	2019
Segítsék a rászoruló társadalmi csoportokat	7,86	7,81	7,74
Biztosítsanak lehetőséget, teret azoknak az aktív állampolgároknak, akik részvételükkel, támogatásukkal szeretnének tenni a közjó érdekében	7,50	7,82	7,72
Fejezzék ki álláspontjukat országos közéleti kérdésekben	7,06	6,96	7,03
Indítsanak petíciót, gyűjtsenek aláírásokat közérdekű ügyekben	7,02	6,87	7,14
Fogalmazzanak meg javaslatokat, tanácsokat politikusok, állami intézmények számára	6,82	6,36	6,91

A civil szervezetek és a politika viszonyáról egy direktebb kérdést is feltettünk. Arra voltunk kíváncsiak, mennyire gondolják a civil szerephez illeszkedőnek a kormánnyal, az állami szervekkel szemben megfogalmazott kritikát (azt, hogy tevékenységükkel felhívják a figyelmet az állami szervek, a kormány hiányosságaira). Mivel a többihez képest ez egy jóval átpolitizáltabb téma, tartottunk tőle, hogy befolyásolhatja a más kérdésekre adott válaszokat. Ennek megelőzésére ezt a kérdést az interjú végén tettük fel.

A megkérdezettek 70%-a fontosnak tartotta a kritika artikulálását, míg 30% vélte úgy, hogy a civileknek nem dolguk az állam, a kormány kritizálása. Közülük is a kormánypárti szimpatizánsok vonják leginkább kétségbe ennek a magatartásnak a létjogosultságát, de még ebben a csoportban is kisebbséginek bizonyult ez a vélemény: 53% támogatja, 47% ellenzi a kritikák megfogalmazását. A nagyobb ellenzéki pártok (közülük is elsősorban a DK és a Momentum) szimpatizánsai az átlagnál nagyobb arányban támogatják az ilyen típusú kiállást.

Vélemények a civilek és a politika viszonyáról

Százalékos arányok a teljes mintában és a nagyobb pártválasztói csoportokban. A kérdés pontos szövege így hangzott: „Egyes vélemények szerint (1) fontos, hogy a civil szervezetek tevékenységükkel felhívják a figyelmet az állami szervek, a kormány hiányosságaira, hibáira, mások szerint (2) a civileknek nem dolguk az állami szervek, a kormány kritizálása. Ön melyik állítással ért inkább egyet?” Zárójelben feltüntettük a pártválasztói csoportok súlyozatlan elemszámát.

	Fontos, hogy a civil szervezetek tevékenységükkel felhívják a figyelmet az állami szervek, a kormány hiányosságaira	A civileknek nem dolguk az állami szervek, a kormány kritizálása	Összesen
Teljes minta	70	30	100
Fidesz-szavazók (N=302)	53	47	100
DK-szavazók (N=127)	84	16	100
Mi Hazánk-szavazók (N=68)	73	27	100
Momentum-szavazók (N=47)	85	15	100
MKKP-szavazók (N=41)	78	22	100

A civil szervezetek és a civilek kapcsolata

A felmérés további részeiben a civil szervezetek és az emberek interakcióját térképeztük fel. Ehhez lényeges volt, hogy a megkérdezettek ugyanazt értsék civil szervezet alatt. Annak érdekében, hogy ez minél inkább egyértelmű és egységes legyen, a kérdezőbiztosok az alábbi, a korábbi kutatásban szereplővel megegyező, meghatározást olvasták fel a résztvevőknek:

„A továbbiakban civil szervezeten olyan önszabályozó társadalmi szerveződést (jellemzően alapítványt vagy egyesületet) értünk, amely az állampolgárok szabad elhatározásából jött létre, és nonprofit módon, az államtól függetlenül, a közjó javára működik. A következő kérdések az ilyen a civil szervezetekre vonatkoznak.”

A civil szervezetek a civilek életében

A szervezetek és az emberek interakciójának két lehetséges iránya közül először azt vizsgáltuk, hogy történt-e a civil szervezetek részéről kapcsolatfelvétel, segítségnyújtás. A megkérdezettek 32%-a emlékezett olyanra a megelőző három évből, hogy egy civil szervezet vagy annak egy képviselője megpróbálta felvenni vele a kapcsolatot valamilyen offline vagy online csatornán. Ez a korábbi felméréshez képest jelentős előrelépés, ami azt jelezheti, hogy a lakosság nagyobb részét tudták megszólítani a civilek, de azt biztosan, hogy az emberekben jobban megmaradtak, nagyobb nyomot hagytak ezek a kapcsolatfelvételek.

Kapcsolatfelvétel említése

A kapcsolatfelvételt említők aránya százalékban. A kérdés így hangzott: „Emlékszik-e az elmúlt három évből olyanra, hogy egy civil szervezet vagy annak egy képviselője megpróbálta felvenni Önnel a kapcsolatot? Például tájékoztató anyagot küldtek, vagy személyesen, telefonon, emailben, valamilyen közösségimédia-csatornán keresztül jelentkeztek.”

2023	2021	2019
32	18	14

A kapcsolatfelvételen túlmutatva, arról is kérdeztük a résztvevőket, hogy ők vagy rokonuk, ismerősük kapott-e segítséget civil szervezettől. A megkérdezettek 44%-a emlékezett legalább egy segítségnyújtásra. Leggyakrabban azt említették, hogy egy ismerősük kapott támogatást civilektől (27%), személyes élményről csak 12% számolt be.

A korábbi felmérésekhez viszonyítva minden területen nőtt az interakciók említettsége, legnagyobb mértékben a megkérdezettől legtávolabbi, ismerősnek nyújtott segítség esetében.

Civil szervezetektől kapott segítség említése

A három viszonylat (személyes, rokoni, ismerősi) említettsége, százalékban. A kérdés így hangzott: „Az elmúlt három évben segítette-e valamilyen civil szervezet személyesen Önt vagy valamely rokonát, ismerősét? Több választ is megjelölhet!”

	2023	2021	2019
Személyes segítséget kapott	12	5	7
Egy rokona kapott segítséget	8	4	5
Egy ismerőse kapott segítséget	27	8	5
Legalább egy segítségnyújtást említett	44	16	11

A civilek a civil szervezetek életében

A résztvevőket arról is kérdeztük, hogy segítettek-e valamilyen formában civil szervezetet a megelőző három évben. Hét lehetőséget adtunk meg, ezekből lehetett akár többet is megjelölni. Az 1%-os SZJA-felajánlást a megkérdezettek bő egynegyede jelölte meg, ami a korábbi felmérésekhez képest érdemi növekedést jelent: 2021-ben és 2019-ben is 20 százalék körül alakult ez az arány a teljes mintában. Az aktív keresők, a potenciális SZJA-felajánlók zöme ide tartozik, körében 27%-ról 30%-ra nőtt a felajánlók aránya. Az összes megkérdezethez képest kisebb mértékű növekedést az indokolja, hogy az aktív keresők aránya is nőtt, 66%-ról 70%-ra. A felajánlási kedv kutatásunkban tapasztalt növekedése összhangban van a NAV statisztikáival: 2022-höz képest kb. 26%-kal többen [ajánlották fel](#) adójuk 1%-át 2023-ban.

Közvetlen pénzbeli adományt 12% küldött civileknek, ezen a téren nincs változás, ennek a támogatási formának az aránya stabil volt az elmúlt négy év során. Nem pénzbeli adományt 14% juttatott el civil szervezeteknek, ami viszont jelentős javulás.

A megkérdezettek 3%-a tagja civil szervezetnek. Ez az arány stabil, nem változott érdemben a felmérés-sorozat során. Az eseti jellegű részvétel, az önkéntes munka ugyanakkor gyakoribb lett, ezúttal 8% jelezte, hogy ilyen formában segítette valamilyen civil szervezet munkáját (két éve 3, négy éve 7% volt ez az arány). A részvételben tapasztalt korábbi visszaesés tehát – amiben nagy szerepet játszott a pandémia – mára teljesen visszaépült.

A támogatás legkevésbé megterhelő formája, a civilek felhívásainak terjesztése, jelen felmérésünkben nagyon gyakorinak bizonyult. Minden harmadik megkérdezett jelezte, hogy ilyen módon segített, ami jelentősen meghaladja a két korábbi, 8, illetve 10%-os arányt.

A több területen tapasztalt növekedés következtében látványosan megnőtt azoknak az aránya, akik legalább egy támogatási formát megjelöltek. A *segítők* (használva a két előző felmérésben alkalmazott elnevezést) részaránya 81%, miközben 2021-ben és 2019-ben is egyaránt 36% volt. Ennek hátterében leginkább a felhívások továbbításának emelkedése áll, de szerepet játszik benne az SZJA-felajánlás, a nem pénzbeli adományozás és az önkéntes munka népszerűbbé válása is.

Amennyiben a legkevesebb erőfeszítést igénylő támogatási formát, az információ megosztást, nem vesszük figyelembe, akkor mérsékeltebb, de így is komoly növekedést tapasztalunk. 2021-ben a megkérdezettek 33%-a segített adományozással, SZJA-felajánlással, szervezeten belüli, vagy önkéntes munkával. A mostani kutatásban arányuk 54%-ra emelkedett.

A Charities Aid Foundation legfrissebb World Giving Index [jelentése](#) is a megvalósult támogatások emelkedését mérte. 2021-ről 2022-re nőtt azoknak az aránya hazánkban, akik segítettek egy ismeretlennek, adományoztak, vagy önkéntes munkát végeztek.

Civil szervezetek támogatása, segítése a felmérést megelőző három évben

Százalékos arányok a teljes mintában. Mivel a válaszadók több lehetőséget is bejelölhettek, az értékek összege meghaladja a 100 százalékot. A kérdés pontos szövege a következő volt: „Az elmúlt három évben Ön segítette-e vagy részt vett-e civil szervezet munkájában? Ha igen, ez milyen jellegű volt?”

	2023	2021	2019
Jövedelemadója 1%-át ajánlotta fel civil szervezetnek	26	20	21
Pénzbeli adományt juttatott civil szervezetnek	12	11	12
Nem pénzbeli adományt juttatott civil szervezetnek	14	5	9
Jelenleg is tagja civil szervezetnek	3	2	3
Tagja volt civil szervezetnek	1	1	2
Önkéntes munkával segített civil szervezetet	8	3	7
Továbbította civil szervezet felhívását (pl. elmondta ismerőseinek, megosztotta Facebookon)	33	8	10
Segítők aránya (akik legalább egy módon segítették civil szervezetet)	81	36	36

Kutatásunkban arra is kíváncsiak voltunk, hogy az Ukrajna elleni orosz agresszió elől menekülőknek adtak-e valamilyen segítséget, ha nem is közvetlenül, hanem a menekülteket segítő szervezeteken keresztül. A megkérdezettek 18%-a jelezte, hogy adott támogatást (a segítők 22%-a). Ebben a körben az adományozás mindkét formája gyakoribb. A pénzbeli támogatást 30%, a nem pénzbelit 28% jelölte meg.

A segítséget hátráltató tényezők

Megpróbáltunk utánajárni annak, hogy melyek a civil szervezetek számára nyújtott támogatás leggyakoribb hátráltató tényezői. Erről megkérdeztük a nem segítőköt, azaz azokat, akik a korábbi kérdés során egyetlen támogatási formát sem jelöltek meg. Egy előre megadott listából választhatták ki azokat a tényezőket, amelyek közrejátszottak abban, hogy segítsék, támogassák a civil szervezetek munkáját.

A három legtöbbet (közel azonos arányban) említett ilyen tényező az (1) anyagi forrás (pénz) hiánya, a (2) megfelelő civil szervezet ismeretének a hiánya, valamint a (3) segítség érdemi hatásának alábecslése.

Az előző két felmérés során is ez a három tényező volt a leggyakoribb magyarázat, de az egyes értékek közötti korábban tapasztalható jelentős különbségek mostanra lényegében kiegyenlítődtek. Jó hír az is, hogy a korábbi felmérésekhez képest az idén jelentősen, a teljes minta 19%-ára szűkült a nem segítők köre, míg korábban ez 64% volt. Így érdemes a sorrendet figyelni, nem a konkrét százalékos értékek változását.

Civil szervezetek támogatását, segítségét hátráltató tényezők

Százalékos arányok a nem segítők (akik a korábbi kérdésre egyetlen támogatási formát sem jelöltek meg) körében. Mivel a válaszadók több lehetőséget is bejelölhettek, az értékek összege meghaladja a 100 százalékot.

	2023	2021	2019
Nem volt rá pénze	42	49	39
Nem ismeri a megfelelő civil szervezetet	41	51	48
Nem gondolja, hogy az ő részvétele, támogatása érdemben segítené a szervezet munkáját	40	39	33
Nem érdeklik azok az ügyek, amelyekkel a civil szervezetek foglalkoznak	29	34	26
Nem bízik a civil szervezetekben	26	32	28
Nem tartja hatékonyknak a civil szervezetek tevékenységét	25	27	27
Nem volt rá ideje	17	28	25

Potenciális segítség a jövőben

Kutatásunkban 13 csoportot soroltunk fel, és mindegyik esetében külön-külön is megkérdeztük a résztvevőket arról, mennyire tartanák elképzelhetőnek, hogy az adott csoporttal foglalkozó szervezeteket támogassák. A válaszadók a gyermekekkel foglalkozó szervezetek támogatására hajlandók a leginkább, őket a fogyatékkal és tartós betegséggel élők és hozzátartozóik követték a sorban. Majd, egyedüli nem társadalmi csoportként, az állatokkal foglalkozó szervezetek következtek.

Nagyon alacsony a nyitottság az olyan civil szervezetek támogatására, akik a letartóztatottakkal, fogvatartottakkal, vagy LGBT-csoportokkal foglalkoznak.

A két évvel ezelőtti méréshez képest a sorrend alig változott, csupán 2-2 csoport cserélt helyet. A támogatási hajlandóságok között viszont kevésbé látványosak az eltérések, mint legutóbb. Akkor a válaszok átlagai a 2,01-7,23 közötti tartományba estek, ez most mindkét irányból szűkült: 2,72-6,53 közé kerültek az értékek. A szélesség tehát 5,21-ről 3,81-re mérséklődött.

A politikai irányultság bizonyos csoportok esetében összefügg a támogatási hajlandósággal. Statisztikai értelemben is szignifikáns eltéréseket a Mi Hazánk és a Momentum szavazói között tapasztaltunk. A szélsőjobboldali párt szimpatizánsai kevésbé tudják elképzelni, hogy hajléktalanokkal, vagy LGBT csoportokkal foglalkozó civil szervezeteket támogassanak. Míg a Momentum szavazói a leginkább nyitottak erre. A két évvel ezelőtti felmérésünk mintájában a Mi Hazánk szavazóinak száma még túl alacsony volt ahhoz, hogy ezt a kapcsolatot vizsgáljuk. Akkor a Fidesz szavazói bizonyultak a legelutasítóbbnak az LGBT csoportok és a menekültek vonatkozásában. Mára ez a különbség mérséklődött.

Jövőbeli támogatási, segítési hajlandóság egyes társadalmi csoportokkal foglalkozó civil szervezetek részére

Átlagos értékek a 0-10 skálán, ahol a nagyobb érték jelent nagyobb esélyt a támogatásra. Az eredeti kérdés így hangzott: „Most felsorolok olyan társadalmi csoportokat/ügyeket, amelyekkel civil szervezetek is foglalkoznak. Mennyire tartja elképzelhetőnek, hogy a jövőben segítené, támogatná azoknak a civileknek a munkáját, akik ezekkel a csoportokkal/ügyekkel foglalkoznak?”

	2023	2021
Gyermekek	6,53	7,23
Fogyatékkal és tartós betegséggel élők és hozzátartozóik	6,06	6,41
Állatok	6,06	6,13
Szegénységben és hátrányos helyzetben élők	5,76	5,92
Gyermekeket egyedül nevelők	5,75	5,90
Nők	5,36 (↑1)	5,00
Nagycsaládosok	5,33 (↓1)	5,36
Hajléktalanok	4,41	3,93
Határon túli magyarok	3,95	3,26
Menekültek	3,83 (↑1)	2,48
Nemzeti és etnikai kisebbségek, beleértve a roma kisebbséget	3,69 (↓1)	2,99
LGBT-csoportok	2,79	2,07
Letartóztatottak és fogvatartottak	2,72	2,01

A csoportok mellett, hasonlóan a megelőző kutatáshoz, bizonyos ügyekre is rákérdeztünk. Az egészségügy, a környezetvédelem és az oktatás az a három társadalmi ügy, amelyet a leginkább támogatnának a megkérdezettek. A sorrend végére került a fogyasztóvédelem, illetve a tudomány és technológia.

Nagyobb szerepet játszik a szimpátia vagy az elutasítottság bizonyos csoportok, mint az ügyek esetében. Az első három helyen szereplő csoporttal foglalkozó szervezetek támogatottsága ugyanis nagyobb, mint az első helyre került ügyé, a legkevésbé támogatott ügynél pedig hat csoportnak is alacsonyabb a hajlandósági mutatója.

A két évvel korábbi méréssel összevetve itt sem tapasztaltunk érdemi változást a sorrendben. A támogatási hajlandóságok közötti eltérések az ügyek esetében is csökkentek.

Jövőbeli támogatási, segítői hajlandóság egyes társadalmi ügyekkel foglalkozó civil szervezetek részére

Átlagos értékek a 0-10 skálán, ahol a nagyobb érték jelent nagyobb esélyt a támogatásra. Az eredeti kérdés így hangzott: „Most felsorolok olyan társadalmi ügyeket, amelyekkel civil szervezetek is foglalkoznak. Mennyire tartja elképzelhetőnek, hogy a jövőben segítené, támogatná azoknak a civileknek a munkáját, akik ezekkel az ügyekkel foglalkoznak?”

	2023	2021
Egészségügy	5,92	6,28
Környezetvédelem és klímaváltozás	5,50	5,67
Oktatás	5,46	5,37
Emberi és állampolgári jogok	5,23	5,29
Közbiztonság	5,03	5,29
Lakhatás	4,98	5,08
Antikorrupció	4,94	4,75
Kultúra	4,85	4,67
Nemzetközi és globális ügyek	4,66 (↑1)	4,27
Tudomány, technológia	4,61 (↓1)	4,58
Fogyasztóvédelem	4,60	4,14

A jövőbeli támogatás lehetséges formái

A konkrét társadalmi csoportokkal, ügyekkel foglalkozó szervezetek támogatása után arról kérdeztük a felmérés résztvevőit, hogy milyen formában tartják elképzelhetőnek a támogatást. Ennél a kérdésnél ugyanazokat a válaszlehetőségeket ajánlottuk fel, mint a retrospektív támogatásról szóló kérdés során.

A megkérdezettek 89%-a nyitott rá, hogy a jövőben valamilyen formában támogassa a civil szervezetek munkáját. Csupán 11% százalék zárkózott el teljesen, ők egyetlen felajánlott módot sem jelöltek meg. A korábbi két felmérés során ez az arány 68, illetve 70 százalék volt, így a hajlandóság tekintetében jelentős emelkedés következett be. Ha azonban megnézzük az egyes konkrét támogatási formák említettségének változását, akkor kiderül, hogy a növekedés mögött döntően a felhívások terjesztésének az emelkedése áll. A többi, a segítőitől nagyobb ráfordítást igénylő lehetőségek említettsége nem vagy csak alig változott, a pénzbeli adományé pedig 2019 óta folyamatosan csökkent.

Ha a jövőben segítené egy civil szervezet munkáját, akkor azt milyen formában tartja elképzelhetőnek?

Említettségi arányok a teljes mintában, százalékban. Több választ is meg lehetett jelölni, emiatt a százalékok összege több mint 100.

	2023	2021	2019
Tagként venne részt a civil szervezet munkájában	3	3	7
Önkéntes munkával segítené a civil szervezetet	16	11	22
Pénzbeli adománnyal támogatná	16	18	23
Nem pénzbeli adománnyal támogatná	19	15	24
Jövedelemadója 1%-át ajánlaná fel	31	35	41
Továbbítaná a felhívásait (pl. elmondaná ismerőseinek, megosztaná a Facebookon)	37	20	26
Potenciális <i>segítő</i> (legalább egy formát megjelölt)	89	68	70

Függelék - a kutatás kérdőíve

Q01. Kérem nevezzen meg egy civil szervezetet. Nem baj, ha nem emlékszik pontosan a nevére.
[NYITOTT KÉRDÉS]

Q02. Most felsorolok különféle tevékenységeket, és kérem, mindegyikről mondja meg, mennyire tartja fontosnak, hogy a civil szervezetek foglalkozzanak ezekkel. Kérem, a kártya alapján válaszoljon, ahol a 0 jelenti, hogy egyáltalán nem fontos, a 10 pedig azt, hogy nagyon fontos.

- Fogalmazzanak meg javaslatokat, tanácsokat politikusok, állami intézmények számára.
- Segítsék a rászoruló társadalmi csoportokat.
- Indítsanak petíciót, gyűjtsenek aláírásokat közérdekű ügyekben.
- Fejezzék ki álláspontjukat országos közéleti kérdésekben.
- Biztosítsanak lehetőséget, teret azoknak az aktív állampolgároknak, akik részvételükkel, támogatásukkal szeretnének tenni a közjó érdekében.

[FOGALOM EGYÉRTELMEŰSÍTÉS. OLVASD FEL.] A továbbiakban civil szervezeten olyan önszabályozó társadalmi szerveződést (jellemzően alapítványt vagy egyesületet) értünk, amely az állampolgárok szabad elhatározásából jött létre, és nonprofit módon, az államtól függetlenül, a közjó javára működik. A következő kérdések az ilyen a civil szervezetekre vonatkoznak.

Q03. Emlékszik-e az elmúlt három évből olyanra, hogy egy civil szervezet vagy annak egy képviselője megpróbálta felvenni Önnel a kapcsolatot? Például tájékoztató anyagot küldtek, vagy személyesen, telefonon, emailben, valamilyen közösségimédia csatornán keresztül jelentkeztek.

- igen
- nem

Q04. Az elmúlt három évben segítette-e valamilyen civil szervezet személyesen Önt vagy valamely rokonát, ismerősét? Több választ is megjelölhet!

- személyesen engem
- egy rokonomat
- egy ismerősömet

Q05a. Az elmúlt három évben Ön segítette-e vagy részt vett-e civil szervezet munkájában? Ha igen, ez milyen jellegű volt? Kérem, válaszoljon a kártya segítségével! Több választ is megjelölhet!

- jelenleg is tagja vagyok civil szervezetnek
- tagja voltam civil szervezetnek
- önkéntes munkával segítettem civil szervezetet
- pénzbeli adományt juttattam civil szervezetnek
- nem pénzbeli adományt juttattam civil szervezetnek
- jövedelemadóm 1%-át ajánlottam fel civil szervezetnek
- továbbítottam civil szervezet felhívását (pl. elmondtam ismerőseimnek, megosztottam Facebookon)

Q05b. Az orosz-ukrán háború kapcsán nyújtott-e bármilyen segítséget, támogatást a háború elől menekülőknél, az őket segítő szervezeteken keresztül?

- Igen
- Nem

[A Q06 KÉRDÉST CSAK AKKOR KÉRDEZD, HA A Q05A-NÁL EGYET SEM EMLÍTETT!]

Q06. Most felsorolok néhány tényezőt, ami hátráltathatta abban, hogy az elmúlt időszakban segítse, támogassa, vagy részt vegyen civil szervezet munkájában. Kérem, mindegyikről mondja meg, hogy igaz-e Önre, vagy nem igaz!

- nem volt rá ideje
- nem volt rá pénze
- nem érdeklik azok az ügyek, amelyekkel a civil szervezetek foglalkoznak
- nem bízik a civil szervezetekben
- nem ismeri a megfelelő civil szervezetet
- nem tartja hatékonyak a civil szervezetek tevékenységét
- nem gondolja, hogy az Ön részvétele, támogatása érdemben segítené a szervezet munkáját

Q07.a Most felsorolok olyan társadalmi csoportokat, amelyekkel civil szervezetek is foglalkoznak. Mennyire tartja elképzelhetőnek, hogy a jövőben segítené, támogatná azoknak a civileknek a munkáját, akik ezekkel a csoportokkal foglalkoznak? Kérem a 0-10-es skálán válaszoljon, ahol a 0 jelenti azt, hogy egyáltalán nem tartja elképzelhetőnek, a 10 pedig azt, hogy teljes mértékben elképzelhetőnek tartja. [ROTÁLD A VÁLASZOKAT]

1. Gyermekek
2. Állatok
3. Fogyatékkal és tartós betegséggel élők és hozzátartozóik
4. Szegénységben és hátrányos helyzetben élők
5. Nők
6. Nemzeti és etnikai kisebbségek, beleértve a roma kisebbséget
7. LMBT csoportok (ha nem érti a kérdezett, kibontható: leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű)
8. Menekültek
9. Letartóztatottak és fogvatartottak
10. Határon túli magyarok
11. Gyermeküket egyedül nevelők
12. Hajléktalanok
13. Nagycsaládosok

Q07b. Most felsorolok olyan társadalmi ügyeket, amelyekkel civil szervezetek is foglalkoznak. Mennyire tartja elképzelhetőnek, hogy a jövőben segítené, támogatná azoknak a civileknek a munkáját, akik ezekkel az ügyekkel foglalkoznak? Kérem a 0-10-es skálán válaszoljon, ahol a 0 jelenti azt, hogy egyáltalán nem tartja elképzelhetőnek, a 10 pedig azt, hogy teljes mértékben elképzelhetőnek tartja. [ROTÁLD A VÁLASZOKAT]

1. Környezetvédelem és klímaváltozás
2. Emberi és állampolgári jogok
3. Oktatás
4. Egészségügy
5. Antikorrupció
6. Közbiztonság
7. Lakhatás
8. Fogyasztóvédelem
9. Nemzetközi és globális ügyek
10. Tudomány, technológia
11. Kultúra

Q08. Ha a jövőben segítené egy civil szervezet munkáját, akkor azt milyen formában tartja elképzelhetőnek? Kérem, válaszoljon a kártya segítségével! Több választ is megjelölhet.

- tagként vennék részt a civil szervezet munkájában
- önkéntes munkával segíteném a civil szervezetet
- pénzbeli adománnyal támogatnám
- nem pénzbeli adománnyal támogatnám
- jövedelemadóm 1%-át ajánlanám fel
- továbbítanám a felhívásait (pl. elmondanám ismerőseimnek, megosztanám a Facebookon).

Q09. Egyes vélemények szerint

1. fontos, hogy a civil szervezetek tevékenységükkel felhívják a figyelmet az állami szervek, a kormány hiányosságaira, hibáira, mások szerint
2. a civileknek nem dolguk az állami szervek, a kormány kritizálása.

Ön melyik állítással ért inkább egyet?